

Anton Ingolič:

Kratkorepec v velikem svetu

Kratkorepec se ni mogel načuditi, da je Plavec izgovoril te strašne besede tako mirno in vdano.

»Pa vama ni nič hudo?«

»Čemu? Dovolj sva že pretrpela, čim dalje bi živela, tem hujše bi bile muke. Saj si naju večkrat videl, kako sva morala vleči v vročini in dežju težek voz po trdi cesti, premnogokrat žejna in lačna. A to ne samo dva ali tri mesece, marveč skoraj deset let! Pomisli koliko trpljenja, koliko muke! Le v zgodnji mladosti sém zavžil nekaj veselja, ko sem kot telček tekal po zelenem Pohorju; a kmalu, prekmalu je bilo konec mladostne brezskrbnosti in razposajenosti. Vpregli so me v telege, me naučili voziti in me prodali. Potem sem služil v Celju, v Polskavi in naposled v Mariboru. Malo sem imel dobrih gospodarjev in hlapcev; zadnja leta, ko sem oslabel, je bilo še huje.«

»Kaj pa bo z menoj?« je zastokal Kratkorepec

S teboj? Najbrž te bo zadela enaka usoda: šofer, ki te je ujel, te bo odnesel domov svoji ženi in že jutri se boš cvrl v ponvi.«

Kratkorepca je obšla takšna groza, da je začel kot brezumen iskati izhoda iz mrtvaškega voza. Znal je sicer dobro skakati, toda zdaj se je zaman zaganjal kvišku; sicer mu je pa Plavec dejal, da stori sigurno smrt, če se mu posreči skočiti iz avta. Po dolgem modrovanju je Belec vendar iztuhtal rešitev.

»Ko bomo prispeli v Ljubljano in bodo avto odprli, da naju spravijo ven, takrat izrabi priliko in se izmuzni med najinimi nogami!«

Kratkorepec se je nekoliko pomiril; a tedaj ga je zaskalelo v desnem uhlju. Vzel ga je previdno med prednje noge; z grozo je opazil, da je preluknjan. Milo je zajokal; Plavec pa mu je lizal rano in ga tolažil, da bo kmalu dobro in bo z njim lahko prav tako migal kot z levim, čeprav mu ga je načela podlasica in ga je zdaj preluknjala šibra iz lovske puške.

»Ljubljana!« je Belec nenadoma žalostno vzdihnil. Tedaj je Kratkorepec opazil na vsaki strani velike lepe hiše, trušč je naraščal in čez nekaj časa se je avto močno stresel in obstal.

»Tako! Midva sva dosegla svojo poslednjo postajo! Ti pa glej, da se rešiš!« je spregovoril Plavec in v slovo pokimal Kratkorepcu.

Odrpli so zadnji del avta in, smuk, Kratkorepec se je pognal na plano. Že v naslednjemu trenutku se mu je prikazal strašen prizor: pred njim so viseli vzdolž presekanj prašiči, nedaleč vstran je človek v beli obleki, ki je bila vsa okrvavljena, paral trebuh mogočnemu volu, drugi je razsekaval velike kose krave na manjše dele, tam je tulilo nekaj telet, spet drugod so rejeni prašiči cvelili v smrtnem strahu. Vsepovsod kri, sama kri, sami kriki, same pošastj v belih oblekah z dolgimi nožmi v rokah! Kratkorepec ni vedel, ne kod ne kam. A ni bilo časa pre-mišljati, kajti že se je spustil za njim velik pes, kakršnega še ni videl. Kratkorepec je planil na desno, a tam je čakal nanj človek z okrvavljenim nožem v rokah; skočil je na levo, a tam je vihtel mogočen orjak velik kij v rokah; pognal se je naprej, a pot mu je zaprl visok plot, ki mu ni videl vrha. Pes pa je bil tik za njim. Kaj naj napravi?

Čeprav mu je zazijalo nasproti strašno žrelo, se je pognal med nogami svojega preganjalca na desno in v silnem zaletu skočil na voz in od tam čez plot.

Bil je rešen!

A nevarnosti ni bilo konec. Vse, kar ga je obdajalo, je bilo zanj novo in v vsem je videl neštevilno pasti. Zato je preždel ves dan v svojem skivališču. Uhelj ga je neznansko bolel in kmalu mu je začelo tudi kruliti po želodcu. Najbridkeje pa je občutil osamljenost. Na večer ga je lakota le pregnala iz skrivališča. Na veliko veselje je spoznal, da se nahaja blizu travnika. Povžil je nekaj sočne trave, nato pa prodiral dalje v neznan svet. Nekajkrat je bil v nevarnosti, proti jutru je končno prišel precej daleč iz mesta.

Ko je hotel smukniti v gozd, pa je zagledal na poti čudno pošast. Bila je velika kakor majhno tele, toda kosmata, da je bilo groza. Glavo je imela majhno, tudi rogovi niso bili veliki, a od spodnje čeljusti ji je visel velik šop

kocin, ki so bile prav tako bele, kakšna je bila vsa pošast. Že jo je mislil odkuriti, ko ga je pošast opazila, pri-tekla bliže in ga prijazno ogovorila:

»Ne boj se me, tovariš, nič hudega ti ne bom storil! Moje ime je Pravdač, ljudje pa me imajo za kozla.«

Kratkorepec se je nekaj časa nezapupno oziral v novega znanca; ko je videl, da v njegovih svetlih očeh ni nič zlobe, se je previdno približal, rekoč:

»Jaz sem pa Kratkorepec iz Maribora. Tam sem živel sicer pri dobrih ljudeh, a sem jih zapustil in se odpravil v svet. Zdaj sem tu in ne vem, kam bi. Najrajši bi se vrnil.«

»Vrnil?« se je začudil Pravdač. »Vrniti se hočeš k človeku, ki te je redil samo zato, da bi imel mastno pečenko? Boga hvali, da si se ga rešil. Najbolje je, da vstopiš v mojo vojsko.«

»V kakšno vojsko?«

Zdaj se je Pravdač ponosno postavil pred Kratkorepca, dvignil glavo in zabliskal z očmi.

»V vojsko zoper človeka! Zbral sem namreč nekaj pametnih tovarišev, ki so se z menoj vred odločili, da napravijo konec človekovemu gospodstvu na zemlji. Naše geslo je »za staro pravdo«. Boriti se hočemo za tiste svoje pravice, ki smo jih imeli nekdanj. Hočemo nazaj tiste čase, ko se je vsakdo izmed nas svobodno gibal pod svobodnim soncem in užival neskaljeno srečo. Če pristopiš, te bom imenoval za svojega osebnega sla, da boš obveščal zaveznike o mojih ukrepih! Ali hočeš?«

Kratkorepec ni takoj odgovoril, kajti bilo ga je groza uporniških besed. Pravdač je to opazil, zato ga je peljal v gozd in mu natrgal najboljših zelišč. Medtem pa mu je povedal svojo zgodbo.

»Poslušaj tovariš«, je začel. »Tudi jaz se nisem odločil čez noč. Toda prisilil me je človek. Sprva, ko sem bil majhen in neumen, sem bil z vsem zadovoljen in sem se bal človeka. Ko sem začel misliti in delati po svoji glavi, pa me je človek privezal in mi vzel še tisto svobodo, ki sem jo imel. Ponoči sem moral spati pri kravah in tele-tih v temnem in smrdljivem hlevu, čez dan pa sem bil privezan na kratki vrvi za kakšen kol ali drevo. Pomisli, ves teden na enem in istem mestu!

(Dalje prihodnjič.)

Gabriel Scott:

SIVKA

»Rsk!« se je čulo. »Rsk! Rsk!«

Sneženka je začela lov. Treščila je v sredo trope, udarila s šapo tu, ugriznila tam in delala tako dolge skoke, da je bila povsod hkratu. Nič ni podganam pomagalo, da so se poskušale pred njo skriti. Sneženkine velike zelene oči so vse videle. Zkl! je švignila

njena šapa skozi časnik in zadela pod njim skrito podgano naravnost na tilnik, in čop! si je ulovila drugo iz vrča.

Komaj so podgane doumele, kdo je prišel na obisk, že so se pognale proti podstrešnim vratom, da bi se na stopnicah rešile. Toda tedaj so šele prišle z dežja pod kap! Tam je ležala Sivka na preži in ona ni bila prav nič manj nevarna. Kakor bi mignil, je planila nanje nalik nevihti. Njene šape so švigale kakor bliski na vso tropo, drugo za drugo je naskakovala in jih grizla kakor muhe. Nič jim ni pomagalo, da so se poskušale zdaj in zdaj postaviti v bran. Sivka je skakala po njih in nobena reč jim ni mogla več pomagati. Seveda se je marsikateri posrečilo, da je ušla v svojo luknjo, toda vse druge so tekale kakor blazne med Sivko in Sneženko sem in tja. Nekatere so bile naposled že tako zmedene in obdivjane, da so se jima metale kar pod šape, kakor bi se bile hotele tam skriti.

Zdajci pa je zagledala Sivka tesarja.

Čepel je na tramu in od ondo opazoval boj.

»Le počakaj, zdaj te pa imam!« si je mislila Sivka in pomerila nanj. Tedaj pa se je tesar dvignil in pokazal zobe. Videlo se je, da se ne misli kar tako podati. Postavil se je na noge, naslonil hrbet ob steno in na stežaj odprl gobec, da so se mu zobje v temi zalesketali.

»Le poskusil!« je to pomenilo. »Tu sem in čakam. Nič se ne bojim, čeprav si tako velika in tolsta!«

No, tudi Sivka se ni bala in zato se je zakadila vanj. Iztegnila je šape kakor dve bodali in ju pripravila za napad, toda še preden se je prav zavedla in mogla s kremplji udariti, je tesar nekako obrnil glavo in se z vso močjo zagrizel v Sivkin kožuh. Tu je obsedel kakor zavaljena pijavka, čeprav ga je Sivka na vso moč praskala in se ga otepala. Visel je na svojih dolgih, belih zobeh in ji z njimi pregriznil kožo, trdno je visel in je pustil, da ga je vlekla po tleh sem in tja.

To je strašno bolelo. Uboga Sivka je pihala, ščeperila se je in se valjala po tleh. Vmes je pa obračala glavo na vse strani in poskušala podgano stresti s sebe, — toda, ne, ni šlo. Tako trdno se je je držala kakor njen lastni rep.

Tedaj pa se je Sivka zdajci spomnila gospe. Ta ji bo gotovo pomagala. Ni dolgo premišljala. Kakor vihar se je pognala po stopnicah navzdol, da se je

podgana pri tem pošteno otokla, in naravnost v gospejino sobo je zavila.

»Mijav,« je rekla z žalostnim glasom in sedla na preprogo pred posteljo, »oh, prosim, pomagajte mi vendar!«

»Hov-hov,« se je oglasil Klavž pod mizo in se delal, kakor bi bil jezen, »hov-hov!«

Če Klavž ne bi bil zalajal, se gospa prav zanesljivo ne bi bila zbudila, zakaj prav tedaj je čudovito sladko spala. Zdaj pa je sedla na posteljo in hitro prižgala luč.

»Kaj pa se je zgodilo?« je vprašala in se ozrla. »Ali so morda spet podgane tu?«

Tedaj je zagledala Sivko, ki se je mučila z velikim tesarjem. Da, kakor kakšen zvonec ji je visel na vratu.

»Ljubi Bog!« je vzkliknila in zlezla naglo s postelje. »Česa človek ne doživi!«

In po teh besedah je vzela iz peči klešče za žerjavico in uklenila tesarja vanje. Tedaj je moral — hočeš, nočeš — izpustiti Sivko. Komaj pa je bila mačica prosta že se je pognala v zrak in izbila podgano iz klešč.

Bums — in ležala je na tleh, mrtva kakor kamen.

SEDEMNAJSTO POGlavJE

Vožnja po vodi

Skoraj dva tedna sta ostali Sivka in Sneženka pri gospe. Potem ni bilo v hiši skoraj nobene podgane več. Toda med tem sta jih tudi toliko polovili, da bi jih komaj mogli prešteti. Samo po prvi noči jih je morala gospa vreči na gnoj več kakor pol vedra!

Naposled je bilo v hiši vse tiho. Nobena ni več valila okrogle škatle za sirovo maslo po tleh, nobena ni žagala tramov ali pa se igrala skrivalnice med zaboji. Nobena ni več dirkala po stopnicah ali čvrčala po kotih, nobena ni več kradla in ropala v omarah, plesala po mizah ali pa lovila ravnotežje po stolovih naslonilih. Nobena več ni motila gospe, ne Klavža. Ponoči ji ni bilo treba jemati polen v posteljo in njemu ni bilo treba več lajati. Zato sta se Sivka in Sneženka naposled poslovili od gospe in odhiteli skozi gozd proti domu.

Ko sta se odpravili od nje, je bilo lepo vreme, toda nista še prehodili pol poti, ko je začelo deževati. Najprej je

padlo samo nekaj velikih, težkih kapelj, čez nekaj časa pa je že lilo izpod neba, da je nastal iz poti kmalu širok potok.

»Vedriti bo treba in počakati, da se izlije,« je menila Sivka in sedla pod košat bezgov grm, »upajva, da bo kmalu nehalo!«

Toda to se še dolgo ni uresničilo. Oblaki so postajali čedalje temnejši in dež čedalje hujši. Kapljalo je, šumelo in curljalo okoli grma in vsa debla so bila kmalu do korenin mokra. Dež je premočil veje borovcev, hrastov in jelk in naposled je podrl tudi skozi njun grm. Ko je naposled dež ponehal, sta bili Sivka in Sneženka do kože mokri.

»Brrr!« sta dejali in se otresli, kajti voda je bila za obe skoraj najgnusnejša reč, »dober tekl!«

Kihali sta v solnčnem soju in mežikali, a od brade jima je kapljalo. — Videlo se je, kakor bi obe jokali. In trip — trip je brizgalo blato okoli njiju, ko sta se oprezno odpravili na pot. Povsod med drevjem so se napravile mlake in ponekod je bil mah tako moker in omehčan, da se jima je do trebuha vdiral. Toda vendar je šlo vse po sreči; brez nezgode sta prišli iz gozda, ne da bi bili srečali Zvitorepko ali koga drugega. Naposled sta prišli na veliko cesto; tam sta se pristrčno poslovili in vsaka je šla svojo pot.

Ko se je Sivka vrnila domov, so otroci pravkar jadrli po potoku za vrtom. Izprosili so si majhen škof, ki je bil njihova ladja: »En, dva, tri,« so šteli, spustili potem škof po vodi in letali za njim, kolikor hitro so mogli. To tekmovanje je bilo zelo napeto in dosti zabave so imeli z njim. Zakaj potok je zaradi dežja zelo narasel in škof je drvel z divjo naglico. K sreči je vodila spodaj brv čez vodo in tam se je škof za ročaj ujel, drugače bi jim bil naposled odplaval še naprej. Tako pa je vselej tam obstal in lepo počakal, da so prišli otroci in ga spet odnesli navzgor.

Ko so bili torej po najlepšem tekanju za škofom, je najmlajši iznenada iztegnil roko in rekel:

»Princeska prihaja!«

Mala deklica ji je požugala s prstom in ji rekla na moč strogo:

»Fej, sram te bodi, da se tako dolgo klatiš okoli!«

(Dalje prihodnjic)

Ami:

Zarika in Sončica

Minila je velika gostija šele, ko so izpraznili vse sode in so svatom že glave brenčale od pijače; ko so se uprli želodci jedachi ter niso niti noge več hotele nositi k plesu. Bila je torej gostija in pol, kakršnih je latinska dežela doslej le še malo videla ali pa nič. Saj pa se še nikoli doslej ni oženil kak vojvoda Janko s špansko princeso, a tudi se ni mladi Marko s prelepo latinsko Zariko.

Sedemnajst dni in še osemnajstega celega je trajalo rajanje. Prav toliko časa pa je že tudi čakal mladi Marko na sestrico Alenčico, da bi prišla v goste. Po brzem selu ji je bil dal pošto, naj niti minute ne čaka. Najhitrejšega konja naj osedla, brž prijezdi na poroko. Lepše neveste ni in ne bi je našel nikoli nikjer, tako je sporočil, kot je njegova Zarika. Pa se je deseti dan vrnil sel brez Alenčice. S spehanega konja je skočil pred mladega Marka na pragu, skozi grajsko okno pa je tisti čas pogledala Zarika.

»Kje imaš sestrico Alenčico?« je temno vprašal mladi Marko.

»Ce si je izbral nevesto brez mene, naj se še poroči brez mene,« tako je sporočila in evo, tu v pismo napisala,« je odgovoril sel.

Mladi Marko ni prebral pisma, niti pogledal ga ni, ampak strgal ga je v travo pod noge. Zarika pa je stopila od okna roč. V sredi sobe je jezno zažugala in zdaj ni bila več prelepa, niti lepna ne, temveč grda, ker so se ji oči bliskale od jeze, obraz pa sivel od togote.

»To mi boš poplačala, izbirčna Alenčica! Kmalu boš spoznala ti Zariko!«

Je torej minilo sedemnajst dni, še osemnajsti ves do kraja, ko se je mladi Marko poslovil in odjezdil s svojo prelepo in mlado ženo v slovenske dežele domov, domov proti sivemu gradu tamkaj na skali.

»Se kaj veseliš tega svidenja?« je spotoma vprašal Zariko. Ob misli na svidenje s sestrico mu je zavriskalo srce.

»O, veselim se, da,« je hitro odgovorila in se mrzlo nasmehnila, nasmehnila pa tako čudno, da je mladega Marka premrazilo.

Peti dan sta prijezdila čez mejo. Šesto jutro se je pred njima prikazal

zelene ravnine sivi grad na skali, ročni grad mladega junaka. Zarika je brž ugenila, da je to njenega Marka grad, toda nalašč se ga ni razveselila, se ni veselo začudila, temveč zaničljivo našobila.

»Huj! Kakšno strašilo je tistile grad na sivi skali! To je gotovo kak roparski grad, ki si ga bil ti, mladi moj Marko, kedaj porušil in zdaj kaže škrbine.«

Mladi Marko pa na to ni odgovoril. Spodbodel je belca, kajti užalila ga je bila, da bi iskre vžigal. Toda se je premagal in ni nobene rekel. Samo mislil si je, se boš že navadila.

Toda Zariki pa jeziček ni miroval. Maščevati se je hotela vsaj en malo zaradi Alenčice. »Tu pa že ne bi hotela živeti,« se je uprla. Toda tudi zdaj ni slišala odgovora. Mladi Marko je spodbodel belca in belec, kakor da razume, je položil uhlje nazaj, grivo stresel in izpod kopita sipal iskre. Zarika pa za njima in spremstvo s tovari in v tovarih lepih in dragih oblek za mlado prelepo Zariko.

Ni hitela sestrica Alenčica odpahovat grajskih vrat, nego je stari hlapec stal na vratih. Marko mladi pa je šinil kar mimo njega, da poišče in pozdravi sestrico. Zares, na dvoru ga je pričakovala, vsa v najlepši obleki je tamkaj stala, nalašč samo zanj, za nobenega drugega pripravljena. Oko ji je žarelo, ko je pogledala svojega bratca.

»Naj te objamem, sestrica!« je vzkliknil. »Kako si lepa, vsa nedelj-ska,« se je radostil in jo zagrlil okoli

vratu in poljubil na lica. »Ta tu pa je moja ženica, prelepa Zarika!« je pokazal na to. Ko pa je Alenčica pogledala Zariko, radovedno in nezaupno, ji je oko ugasnilo, roka se ni hotela sprožiti v pozdrav. Neka temna slutnja jo je zadržavala.

Vzkliknila pa je Zarika, hinavsko zavila oči rekši: »O, mlada Alenčica, pozdravljena mi svašica!« Jo je poljubila na blede čelo, poljubila in zasovražila.

Dnevi so potekali, in čas je najbolj hitra reka. Na gradu se je zdelo vse pri starem, toda samo zdelo. Zakaj mi stopa mladi Marko po gradu kot izgubljen in si želi odtod v daljne boje? Skrivna tuga mu teži mlado srce. Saj prelepa Zarika nima zanj ljube besede, ogiblje se ga, ne streže mu. Toda Zarika po cele dneve pri oknu stoji in od okna k zrcalu, najlepše obleke primerja, se lišpa in prešerno smeji »Kako je tu dolgčas! Ni vesele družbe, ni godbe kakor pri nas v latinski deželi. Prava beračija,« se je obregala ob vse in še nalašč samo, da je oba, mladejša Marka in Alenčico, jezila. Opazila je nekoč, da se mladi Marko na skrivši pomenkuje s sestrico. Zelena jeza jo popade.

»S kom si se oženil, mladi Marko? Z menoj ali z Alenčico? Takoj da se mi preseli v zadnji konec gradu ali pa grem odtod z bogom!«

Bi mladi Marko nemara rad, če bi šla nazaj med Latince, pa ga je omamljala njena lepota in napravila slabiča. Prosil je sestrico, naj se umakne in brez besede je odšla v zadnji konec gradu. Tako je sčasoma prelepa Zarika v vsem premagala junaka, kakršen je sicer bil mladi Marko, da jo je ubogal, dobro ali ne.

Nekoč se je odpravil na turški sejmu, na sejmu da bi kupil še enega konja. Pred odhodom je vprašal Zariko:

»Kaj pa kupim tebi na sejmu, da bi bilo všeč tebi?«

»Kar je tam najdražjega, kar je tam najlepšega,« je odgovorila.

Mladi Marko je torej odjahal na sejmu, kupil si iskrega vranca in izbiral daru za svojo Zariko. Pa je na trgu ugledal mlado, prelepo sužnjo. Tako se mu je zdela lepa, da si ni mogel misliti lepše. Stregla bo njegovi Zariki in ji spletala črne kite. Ves je zagorel za sužnjo lepotic.

»Koliko velja ta sužnja?« je vprašal Turka.

»Štiri sto kron velja. Kdor jih ima, naj jih da, kdor jih nima, naj neha,« je odgovoril prodajalec.

In Mladi Marko je plačal štiri sto belih kron ter odjahal s sužnjo domov.

»Kako ti je pa ime?« jo je vprašal spotoma.

»Sončica mi je ime,« je odgovorila lepa sužnja. Modre oči je imela in breškovo polt ter telo plemenito po obliki in gibanju. Skoro da se je mlademu Marku vnelo srce, čeprav za sužnjo. Ni vedel, da je Sončica rodna sestra Zarike, da je plemenitega rodu in tudi Sončica ni vedela o sebi drugega kot da je nemara iz latinske dežele. Ne-koč so jo bili ugrabili Turki, še dete.

Pripela sta domov. Zarika je brž pogledala skozi okno.

»Kaj si mi prinesel s sejma?« je vprašala naglo.

»To-le sužnjo sem ti kupil za štiri sto kron, da ti bo stregla.«

Zarika je jezno zaloputnila okno in stekla dol ogledat sužnjo.

»Kaj si mi kupil? Saj je lepša kot sem sama!« je siknila in jezno gledala.

»Nič ne maraj,« ji je prigovarjal. »Stopnjice bo pometala, zmeraj grša bo postajala.«

Zares je Sončica stopnjice pometala, toda vsak dan je postajala lepša, ne grša, ampak gorša. Zarika je sahnela in rumenela od jeze. Nalagala ji je najtežja dela. Sončica pa kakor da je še in še lepša, lepša skoro ni mogla več biti. Oči so ji sijale v nebesni modrini, roke ji je pokrivala mehka, žametna koža, mehkejša kot najbolj mehka svila in namesto žuljev so sijale zvezde z njenih dlani.

Tako je rastle pri Sončici lepota in ljubkost, pri Zariki pa je zavist risala najgrše podobe. Tega ni mogla Zarika nič več, nič delj prenašati. Nalovila je v precep strupenih kač, med njimi kačo jadvivačo. Dela jih je v lonec kuhat, da se je zvaril na vrh kropo temen strup. Nalila je krožnik tega izvarka in ga prinesla za kosilo Sončici na rob mize.

»Na, Sončica, dobro juho!«

Pa je Sončica juho samo pokusila. Jo je komaj pokusila, jo je že močno zbolela glavica. Pri priči je obledela in šla v gorenji stan. Naslonila je bolečo glavico na okence, da jo je božal veterček. Vsa bolna je zavzdihnila:

»Vleci, vleci, vetrček hladan. Vleci k meni iz daljnih latinskih dežel. Iz de-

žel, kjer so mi oča, mati in sestrica doma.«

Zarika pa je pri vratih prisluškovala in se prestrašila. V hipu se je spomnila, da ji je nekoč mati pripovedovala o ugrabljeni sestrici. Zdaj je vedela zagotovo, da je zastrupila, zastrupila rodno sestrico Sončico. Toda take jo je že bila udarila slepota sovraštva, tako ji je zavidala lepoto, da se ni zganila niti sedaj ne, pustila je umreti Sončico kot roso pod žarečim vetrom. Samo hinavsko je zavpila, da je pritekel mladi Marko, gledat kaj je.

»Glej, lepa Sončica je umrla!«

Mladi Marko se je sklonil nad mrtvi obraz. Pod poltjo, še pred kratkim kot od breskve, so se videla znamenja. Na ustih je stala siva pena. Po tem je mladi Marko spoznal zagotovo, da je zastrupljena. Nobene besede ni rekel, meč je potegnil, bridki, v kačjem strupu kaljeni meč.

»Nikar, nikar, ljubi moj mož! Saj je nisem jaz!« je kriknila hudobnica v silni grozi.

»Dobro, če je nisi, pa jo na usta poljubi!« je ukazal mrko in se s komolci naslonil na meč.

Je Zarika do smrti pobledela. Ni se mogla zganiti. Strmela je v sivo peno, v strupeno peno na lepih ustnicah mrtve Sončice. Če bi jo poljubila, še sama bi umrla od strupa, od strupa kače jadvave.

»Usmiljenje! Usmiljenje!« je zakričala, padla na kolena pred mladega Marka, svojega moža. »Hudoba, sama peklenska hudoba me je zapeljalala!« je stokala in vila roke.

Mladi Marko pa je zamahnil z mečem. »Pa naj te hudoba še odpelje!« Glavica prelepe, toda hudobne Zarike, se je zakotalila na tla. Zdaj je zajahal mladi Marko svojega belca, opasal bridko sabljo in sklonjene glave odjezdil v širni svet. V širni svet proti turškim krajem, do novih dogodkov.

Še je zaklicala z okna Alenčica, naj ostane, naj ostane pri njej.

»Ni mi obstanke ne tukaj ne nikjer. Sodil sem, kar bi soditi ne smel. Pokoriti se hočem,« je odgovarjal sestrici. »Junak kakršen sem jaz, ni rojen za ženo. Umre naj v srditem boju, a v postelji, ne, to ni zanj. Če boš kdaj slišala, in najbrž boš, da je padel junak, junak, ki je še poprej pobil Turkov na kupe, vedi, to sem bil jaz. Zdaj grem, grad pa ti obdrži, tvoj bodi... Pa, mila sestrica, zdravstvuj za vekomaj!«

Spodbodel je konja, konja belca in kmalu ju je zakril oblak prahu. Pa je še ta oblak postajal vedno manjši in naposled je zginit nekje daleč pod obzorje.

Alenčica je ostala zapuščena. Šla je in pokopala mrtvi sestrici pod tla same grajske kapele. Ko je odmolila dolge molitve, je prodala grad, vstopila v samostan, da bi dušam odrešenje izprosila in za njenega bratca, mladega Marka srečno, častno smrt.

Manica:

Prevarani vragec

H krčmarju ki je bil prefrigan in navit da nikoli tega, prištorklja sam vragec in zarenči nanj:

»Hej, ti duša oštirska! Tvoje laži, prevare in goljufije čujemo prav dol v peklo. Mera je polna. Zrel si za naše kraljestvo in z menoj moraš! Le nič ne glej debelo, mene ne boš opetnastil!«

»Morda bi te pa le,« mu zabrusi krčmar, ki so se mu kljub njegovemu pogumu precej tresle široke hlače.

»Kaj? Ti? Reva domišljava,« ga zbada kosmati vragec in potegne izpod pazduhe železen zaboječek:

»Glej ga! Poln je bleščečih cekinov. Pustim te v miru in vse to bo tvoje, ako me upaš in moreš samo enkrat naglati ali kako drugače prevariti. Če pa ne zmoraš tega, hajdi z menoj še danes!«

Krčmar si med tem že toliko opo-

more, da mu svetuje mirno in s preudarkom:

»Poskusiti hočem svojo srečo. Samo toliko potrpi, da poiščem dve zanesljivi priči. Veš, sem previden človek. Sedi tu k mojim gostom in posluži se vina, jaz pridem kmalu!«

Vravec je s tem zadovoljen. Žejen kakor je bil, hlastno seže po ponudeni pijači.

Krčmar pa hiti v vas. Tam poišče mlinarja in dimnikarja ter ju zaprosi, naj mu za dobro plačilo napravita malo uslugo.

Možaka sta tako pripravljena in sedaj jima krčmar veli, naj si med sebojno premenita vrhno obleko. Nato ukaže, da se po obrazu oba lepo umije-ta in potem mlinarja po vsem obrazu namaže s sajami, dimnikarjev obraz in lase pa potrese z moko.

Krčmar videč, da sta možaka izvrstno zamenjala svojo zunanost, ju popelje na svoj dom, kjer jih nestrpno pričakuje že nekoliko »okajeni« vravec.

»Priči sta tu,« pokaže oštir na došla moža. »Mnenja sem pa, da se mora vršiti vse tako natančno, kakor na sodišču. Zato te prosim, vravec, vprašaj moji priči, kaj sta po poklicu!«

»He, ha, ho,« se reži polpijani vravec, »saj je vendar vsako vprašanje

odveč. Tale beli je mlinar, tisti črni pa dimnikar!«

»Ne boš kaše pihal! Ravno narobe je res,« zakliče oštir in v divjem veselju poskoči visoko od tal.

Hudobec bedasto in nezaupno ogleduje obe priči. Ko pa tudi gosti vsi po vrsti izjavijo, da je res tako, kakor trdi krčmar, rogačar uvidi na svojo veliko jezo, da se je dal navihane-mu oštirju imenitno izpeljati v kozji rog. Ves besen trešči zabojček s tako silo ob tla, da se blesteči cekini razlete po vseh kotih, sam pa skoči skozi okno in beži proti gozdu. Med begom si tišči ušesa, da ne bi čul porogljivega smeha pretkanega krčmarja in njegovih gostov.

Križanka

	1		2		3	
4		5		6		7
8						
9						

Vodoravno: 4. leposloven spis; 5. spomenik; 9. gostinski nameščenec.

Navpično: 1. del stanovanja; 2. izobraževalnica; 3. iglasto drevo; 4. konjič; 5. sorodnica; 6. ločilo; 7. tegobno razmišljanje v bodočnosti.

Posetnica

M. PENKO

TIR

Kaj je gospod po poklicu?

Rešitev križanke

Vodoravno: 3. sak; 5. las; 7. samotarec; 9. tulipan; 10. magot; 11. čer.

Navpično: 1. samum; 2. karat; 3. sat; 4. kolač; 5. lapor; 6. sèn; 8. tiger.

Rešitev kvadrata IV

1. zvon; 2. vile; 3. Olib; 4. nebo.